

ZPRÁVY

SKAV A KULATÉ STOLY JAKO REFLEXE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY

ÚVOD

Kulaté stoly patří k nejdůležitějším a nejznámějším aktivitám, které dlouhodobě organizuje občanské sdružení Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV, o. s.). SKAV je jedním z nejvýznamnějších sdružení v České republice působících v oblasti školství. Kulaté stoly představují veřejnou platformu pro diskusi o zásadních otázkách vzdělávací politiky. Následující studie přináší reflexi české vzdělávací politiky v kulatých stolech pořádaných za posledních téměř šest let. Tuto reflexi jsme učinili prostřednictvím výzkumu. Ve studii nejprve krátce představujeme jeho metodologii. Dále podáváme stručnou charakteristiku SKAV a kulatých stolů. Těžiště studie tvoří výsledky výzkumu. Poskytují pohled na aktuální témata vzdělávací politiky, která byla předmětem zájmu hlavních vystupujících na kulatých stolech a diskusích, jichž se zúčastnili zástupci decizní sféry, odborníci, učitelé a představitelé pedagogické veřejnosti z celé České republiky i médií. Studii uzavírá „případová studie“ shrnující pohled účastníků kulatých stolů na problematiku kurikula.

1 KRÁTKÝ METODOLOGICKÝ VSTUP

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jak reflektují kulaté stoly formulování a projednávání aktuálních témat české vzdělávací politiky. **Výzkumný problém** jsme formulovali takto: Která témata byla předmětem kulatých stolů ve sledovaném období a jaký byl jejich vývoj? Danou problematiku jsme zařadili do širšího kontextu charakteristiky SKAV a kulatých stolů. Při koncipování výzkumu jsme vycházeli z prací P. Gavory (2000), J. Hendla (2005), J. Pelikána (1998) a J. Průchy (1995). Východí **kvalitativní výzkum** jsme doplnili výzkumem kvantitativním. Hlavní metodou našeho výzkumu byla **obsahová analýza** dokumentů, a to analýza kvalitativní.

Obsahová analýza představuje jednu z metod empirického výzkumu. Zvolili jsme ji proto, že nejvíce umožňovala splnění cíle našeho výzkumu. J. Průcha (1995, s. 66) dává přednost pojmu „analýza edukačních dokumentů“, která je v jeho pojetí širší než obsahová analýza – tu považuje za techniku. Předmětem této analýzy mohou být podle autora mj. „dokumenty vytvářené ve sféře školské politiky a školské administrativy: Zejména různé kurikulární materiály (učební plány, učební osnovy, učebnice aj.); školské statistiky, ekonomické zprávy o školství, návrhy školských zá-

konů, legislativní dokumenty... i produkty samotné pedagogické vědy: např. texty (časopisecké články, knihy) vytvářené i publikované pracovníky pedagogické teorie aj. (Průcha 1995, s. 67). Ve studii se přikláníme k pojmu obsahová analýza, neboť se soustředíme pouze na obsah dokumentů, které nám sloužily jako zdroj informací, nikoliv na jejich vlastnosti a strukturu, na něž se analýza edukačních produktů v pojetí J. Průchy rovněž vztahuje.

J. Průcha rovněž odpovídá na otázku, jak mohou být edukační produkty zkoumány. Konstatuje, že v české pedagogice má termín „obsahová analýza“ dokumentů „dva významy: *Tak, jak je používán v české pedagogické terminologii, znamená jakýkoli rozbor, sumarizaci či vyhodnocování informací z nějakých písemných (obvykle publikovaných) materiálů. Tedy jde o dosti volnou, ne příliš přesnou proceduru, nepoužívající kvantitativních nástrojů. *V jiných sociálních vědách má „obsahová analýza“ (content analysis) přesnější vymezení. Chápe se jako „výzkumná technika pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu komunikace“ (Janoušek, 1968, s. 68; in Průcha 1995, s. 67).

P. Gavora (2000) uvádí, že „obsahovou analýzu můžeme uskutečňovat nekvantitativním nebo kvantitativním způsobem. U prvního způsobu jde o analýzu, která se neopírá o explicitně vyčleněné kategorie jevů, které se zpracovávají numeric-ky. Nevyjadřuje se v žádných počitatelných ukazatelích. Nekvantitativní obsahová analýza se uskutečňuje nejrůznějšími způsoby – od jednoduchých rozborů obsahu textu až po hluboké interpretace a vysvětlení. ... V každém případě by však i nekvantitativní obsahová analýza textu měla být objektivní, tj. nezávislá na osobních názorech a postojích toho, kdo analýzu uskutečňuje“ (V. Lamsler 1966, s. 127; in Gavora 2000, s. 117).

J. Hendl konstatuje, že „analýza dokumentů patří k standardní aktivitě jak v kvalitativním, tak v kvantitativním výzkumu. Dokumenty – všechno napsané nebo prostě zaznamenané – mohou být podrobeny analýze z různých hledisek. ... Dokumenty jsou knihy, novinové články, záznamy projevu funkcionářů, deníky, plakáty, obrazy“ (2005, s. 132).

Kvalitativní obsahovou analýzu jsme provedli následujícím způsobem: Nejprve jsme si vymezili základní soubor textů. Tím byly především dvě publikace SKAV o uskutečněných kulatých stolech a výstupy z kulatých stolů za období září - prosinec 2008 uveřejněné na webových stránkách SKAV, dále výroční zprávy a dlouhodobý záměr MŠMT. Další materiály SKAV (viz Literatura) nám sloužily jako zdroj informací o cílech a organizační stránce SKAV a kulatých stolů.

U všech kulatých stolů jsme si označovali dílčí projednávaná témata a hlavní témata diskusí; tím jsme získali přesnější představu o jejich obsahu. Pro témata kulatých stolů jsme se pokusili nalézt společné rysy, abychom je mohli rozřadit do tematických okruhů. Předmětem našeho zájmu nebyly konkrétní výsledky, k nimž se v rámci jednotlivých kulatých stolů dospělo a které jsou podrobně představeny ve dvou publikacích SKAV (Kulaté stoly... 2005, 2008). Výsledkem tohoto postupu bylo sedm tematických okruhů kulatých stolů (viz 4.1). V další fázi jsme se pokusili charakterizovat na základě vytvořených tematických okruhů vývoj kulatých stolů z hlediska jejich témat (viz 4.2). Tento vývoj jsme poté porovnali s aktuálními tématy

vzdělávací politiky (MŠMT) ve sledovaných obdobích. Představuje druhý výsledek obsahové analýzy. V rámci prvního výsledku jsme doplnili kvalitativní charakteristiku o charakteristiku kvantitativní. Kvantitativní charakter má i třetí výsledek naší obsahové analýzy, jímž je charakteristika návštěvnosti kulatých stolů z hlediska jejich témat (viz 4.3). Provedenou obsahovou analýzu jsme doplnili o „případovou studii“ – podrobnější pohled na kulaté stoly, jejichž společným tématem byly RVP a ŠVP (viz 4.4).

2 STÁLÁ KONFERENCE ASOCIACÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ - SKAV

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV, o. s.) „je dobrovolné seskupení pedagogických asociací, programů a občanských sdružení usilující o podporu a ochranu progresivních změn ve vzdělávání a o zprostředkování výměny informací a komunikace mezi pedagogickými iniciativami, neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou a veřejností“ (Kulaté stoly... 2008, s. 8). Vznikla v roce 1999. Jejím cílem bylo sdružovat občanské iniciativy angažující se v oblasti vzdělávání. V počátcích své existence sdružovala 6, na začátku roku 2009 již 18 občanských iniciativ. Do srpna roku 2003 působila na neformální bázi; v srpnu téhož roku byla zaregistrována jako občanské sdružení. Ustavení její právní subjektivity jí umožnilo stát se právoplatným partnerem ministerstva školství i dalších subjektů, zvýšit efektivitu její činnosti i profesionální přístup při řešení jejich úkolů. Předsedkyní SKAV je Mgr. Jaroslava Simonová.

„SKAV, o. s. usiluje o:

- prosazování koncepčnosti a provázanosti rozhodnutí vzdělávací politiky;
- podporu vzdělávání orientovaného na komplexní rozvoj osobnosti dítěte;
- zprostředkování výměny informací mezi státní správou, samosprávou, školami, pedagogickou veřejností a členskou základnou SKAV, o. s.
- posílení role pedagogických neziskových iniciativ v prosazování pozitivních změn kurikulární reformy v ČR;
- zapojení pedagogické neziskové iniciativy do realizačních strategií kurikulární reformy v ČR“ (Kulaté stoly... 2008, s. 8).

SKAV od počátku úzce spolupracovala a dosud spolupracuje se Střediskem vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy (SVP PedF UK), které je jedním z významných expertních pracovišť zabývajících se vzdělávací politikou. „SVP PedF UK usiluje o vzájemné propojování vývoje v jednotlivých oblastech a o vyhodnocování stavu a vývoje českého školství v národním i v mezinárodním kontextu. Ve své činnosti SVP PedF UK využívá spolupráce s širokým okruhem odborných institucí a expertů“ (Kulaté stoly... 2008, s. 9).

Kromě kulatých stolů pořádá SKAV každoročně otevřenou konferenci - setkání nejen jednotlivých členských asociací SKAV, ale také představitelů široké školské a odborné veřejnosti, státní správy a dalších neziskových asociací působících v oblasti školství a vzdělávání. Cílem těchto konferencí je prohloubit kontakty a spolupráci mezi jejich účastníky.

3 KULATÉ STOLY JAKO PLATFORMA PRO DISKUSI O ZÁSADNÍCH OTÁZKÁCH VZDĚLÁVACÍ POLITIKY

Kulaté stoly jsou veřejná diskusní setkání, která pořádá Stálá konference asociací ve vzdělávání a Středisko vzdělávací politiky PedF UK. Tato setkání se konají pravidelně každý třetí čtvrtek v měsíci (kromě období školních letních prázdnin) v aule Základní školy Vodičkova v Praze 1. Účast na nich je bezplatná, předchozí registrace se nevyžaduje. První fáze existence kulatých stolů představuje období 1994 - 1998. V té době byly organizovány SVP PedF UK. Jejich organizování bylo obnoveno z iniciativy SKAV ve spolupráci s SVP PedF UK na podzim roku 2001. Pravidelně jsou kulaté stoly pořádány od jara roku 2003.

Hlavním cílem kulatých stolů je poskytovat prostor pro veřejné diskuse o nejvýznamnějších a aktuálních tématech české vzdělávací politiky, naléhavých problémech rozvoje českého i zahraničního vzdělávání a školství a možnostech jejich řešení.

V diskusích se navzájem konfrontují „představy politiků a řídicích pracovníků ve školství s poznatky akademické a odborné sféry, ale i s názory a zkušenostmi pedagogických asociací a širší pedagogické a rodičovské veřejnosti“ (Kulaté stoly... 2008, s. 11). Kulaté stoly tak přispívají k formulování pojetí vzdělávací politiky v ČR a řešení problémů praxe. Nemají však přímý vliv na decizní sféru, tj. jejich výstupy nejsou pro nikoho z účastníků závazné.

Kulaté stoly mají svoji ustálenou organizační podobu. V první části představují pozvaní panelisté, tj. zpravidla představitelé veřejné správy a/nebo odborné sféry zvolené téma. Druhou část kulatého stolu tvoří moderovaná diskuse.

Kulaté stoly mají také svůj stálý okruh účastníků, kteří získávají od organizátorů pravidelně pozvánky. Navštěvují je tři hlavní skupiny zájemců: představitelé veřejné správy, odborníci a ředitelé škol a učitelé. Zástupci médií se účastní těchto akcí v závislosti na tom, jaký význam jednotlivým tématům přiřadí. Kulatých stolů se účastní zpravidla 50-100 zájemců o dané téma (viz 4.3). „K obsahu kulatého stolu je předem vydávána tisková zpráva s uvedením jmen všech vystupujících v úvodním panelu. Z průběhu kulatého stolu je pořizován stručný zápis s hlavními závěry a doporučeními“ (Kulaté stoly... 2008, s. 10). Výstupy z jednání jsou publikovány na webových stránkách SKAV a Učitelských listů. Organizování kulatých stolů v současné době (k roku 2009) financuje Fund for Education a podporuje První multimediální s. r. o.

SKAV publikovala dva sborníky s výstupy a příspěvky panelistů včetně dalších informací o pořádaných kulatých stolech, a to za období duben 2003 – říjen 2005 a listopad 2005 – červen 2008. Uvádí v nich rovněž přehled témat kulatých stolů pořádaných v daných obdobích. Podle webových stránek SKAV jsme doplnili kulaté stoly pořádané do konce roku 2008. Výsledný přehled představoval východisko našeho výzkumu. Jeho uveřejnění v této studii považujeme za nezbytné pro získání základní představy o pořádaných kulatých stolech. Přehled uvádíme v příloze.

4 HLAVNÍ VÝSLEDKY ANALÝZY

4.1 TÉMATA KULATÝCH STOLŮ

Všechny kulaté stoly jsme rozdělili do **sedmi tematických okruhů** (viz 1). Uvědomujeme si, že toto třídění je do určité míry subjektivní a v žádném případě neznamená jedinou možnost. Každý tematický okruh stručně charakterizujeme. Témata v jednotlivých okruzích uvádíme v pořadí podle věcné příbuznosti, nikoliv v chronologickém sledu.

a) Kurikulum

V tomto tematickém okruhu byly řešeny především otázky týkající se implementace rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (RVP ZV) do školního vzdělávání a tvorby a hodnocení školních vzdělávacích programů (ŠVP). Zahrnuli jsme sem i témata týkající se přípravy učitelů na výuku podle RVP. Do tohoto okruhu jsme zařadili tato témata: a) Budou osnovy opravdu zrušeny? Ruší RVP skutečně předměty? Umí školy napsat ŠVP a učit podle nich? Připravují MŠ podle nových ŠVP děti dostatečně na roli školáků? b) Kdo bude učitele vzdělávat pro výuku podle RVP? Úkoly ředitele v přípravě učitelů na zavádění RVP ZV. Čím pedagogické fakulty podporují kurikulární reformu? Mediální podpora reformy aneb Jak vysvětlit smysl a podstatu změn veřejnosti a učitelům? c) Víme, jaké je nejlepší vzdělání pro naše děti? Vzdělávejme se všeobecně, ale budeme stačit odborně? K čemu může sloužit žákovské portfolio? Ve skupinách a) a b) jsou společným jmenovatelem RVP a ŠVP, kulaté stoly uvedené ve skupině c) se týkají tématu kurikulum jiným způsobem.

b) Evaluace škol a hodnocení žáků

Tento tematický okruh nám vyplynul jako poměrně jednoznačný. Zařadili jsme do něho 10 témat kulatých stolů: a) Umíme hodnotit výstupy ŠVP? Hodnocení žáka ZŠ a SŠ ve škole. Výstupní hodnocení žáka ZŠ – vize a realita. Co dělat se státní maturitou? Pomůže vlastní hodnocení (auto-evaluace) školy jejímu rozvoji – nebo jen zbytečně popíšeme další papíry? Jak a kam po škole? - Uplatnění absolventů škol a hodnocení dosaženého vzdělání. b) Jak si stojí české školství v mezinárodním srovnání – a co s tím? Jaká je úroveň patnáctiletých žáků u nás a ve světě? Výsledky vzdělávání a přidaná hodnota školy. Umíme využít výsledků PISA? Do tohoto tematického okruhu jsme zařadili také regionální kulatý stůl, který se konal v Liberci na téma: TESTY CERMAT: jaké jsou důvody a rizika zavádění plošného testování? Jak je patrné z uvedeného přehledu, týkají se daná témata dvou oblastí – hodnocení žáků a evaluace škol na národní úrovni a hodnocení žáků na mezinárodní úrovni.

c) Škola

Témata v tomto okruhu jsou na rozdíl od předchozích okruhů více rozmanitá. Zařadili jsme do něho témata týkající se více, či méně klimatu školy – tj. chování žáků, problematiky osobnosti učitelů ve škole, role ředitelů v utváření života školy i vztah školy a rodiny. Jsou to tato témata: Agresivita roste – a co s ní? Spolupráce kontra individualismus – aneb Umí naše škola učit žáky spolupráci? Problémový žák, nebo žák s problémy? Má klima školy vliv na efektivitu učení? Žáci – spoluvůrci života školy. Jak se bránit nekázní? Co ředitel může, když za všechno může? Ředitel a mezilidské vztahy – vzor pro žáky. Škola versus rodina. Násilí v rodině a škola. V tomto okruhu zaznamenáváme ve třech případech nadřazené téma Sociální deviance – která je považována v české pedagogické i laické veřejnosti za aktuální.

d) Učitel

Vzhledem k tomu, že dvě témata týkající se vzdělávání učitelů jsme zařadili do tematického okruhu Kurikulum (viz výše), zbyla nám do tohoto okruhu pouze tři témata: Je potřeba kariérní růst učitelů? - Bude to růst, nebo půst? Klíčová postava ve vzdělávání – učitel. Zpětná vazba pro učitele. Ve druhém z těchto témat zazněla rovněž problematika školních vzdělávacích programů.

e) Budoucnost škol(ství)

Tento tematický okruh je poměrně rozmanitý; zahrnuje témata vztahující se ke školské legislativě a témata týkající se jednotlivých stupňů škol. Jejich společným jmenovatelem je budoucnost škol nebo školství. Zařadili jsme sem tato témata: Co přinese návrh nového školského zákona české škole? Návrh novely školského zákona. Návrh novely zákona o pedagogických pracovnících. Bílá kniha po pěti letech – a co bude dál? Co přinese vstup do EU českému vzdělávání a školství? Jaké změny čeká střední školství? - Rizika a příležitosti příštích deseti let. Perspektivy malých venkovských škol. Vstříc novým výzvám? aneb příští roky českého vysokého školství. Co dluží náš systém vzdělávání dospělým?

f) Financování školství

Tento tematický okruh byl poslední, pro nějž jsme našli u témat kulatých stolů společné rysy. Týkají se financování školství, především z prostředků Evropského sociálního fondu. Podpory ze strany Evropské unie se netýkalo pouze jedno téma, v našem přehledu poslední. Zařadili jsme sem tato témata: Jaké jsou možnosti financování z Evropského sociálního fondu ve školství? - Co poskytne školám projekt koordinátor? Finanční prostředky z ESF – druhé dějství. Mohou projekty ESF 2007-2013 podpořit reformu vzdělávání? Jsme schopni efektivně využít prostředků z ESF na DVPP? Co pro školství znamená reforma financování? - Dopad reformy rozpočtového určení na fungování krajského školství.

g) Ostatní

Do tohoto okruhu jsme zařadili témata, která se nám nepodařilo přiřadit k vytvořeným tematickým okruhům a pro něž nám již nepřipadalo vhodné vytvářet další tematické okruhy. První dvě témata se týkají inkluzivního vzdělávání: Škola a individualita dítěte – jde to dohromady? Mají se děti vzdělávat společně? Poslední jsou tato dvě témata: Trnitá je cesta ze základní na střední školu. Máme systém péče o ohrožené děti, nebo jen změť aktivit?

Během sledovaného období byly zrušeny dva kulaté stoly. Tématem jednoho z nich měla být inspekce v čase reformy, téma druhého nebylo uvedeno.

Počet kulatých stolů v jednotlivých tematických okruzích: Kurikulum: 11, Evaluace škol a hodnocení žáků: 10, Škola: 11, Učitel: 3, Budoucnost škol(ství): 9, Financování školství: 5, Ostatní: 4. Celkem 53.

4.2 VÝVOJ TÉMAT KULATÝCH STOLŮ

Pokusíme-li se charakterizovat vývoj kulatých stolů z hlediska jejich témat, dospějeme po důkladném studiu jejich přehledu ke zjištění, že je to úkol obtížný (a to i v případě, vezmeme-li si na pomoc vytvořené tematické okruhy). Většina témat se vyskytuje v celém sledovaném období několikrát. („Téma“ zde užíváme jako synonymum tematického okruhu, nikoli jako synonymum názvu konkrétních kulatých stolů.) Ačkoliv si uvědomujeme, že rozdělení kulatých stolů do dvou sledovaných období mělo pouze praktický (organizační) důvod, použili jsme ho v této souvislosti jako pomocné pro charakteristiku vývoje témat kulatých stolů. Můžeme tak říci, že většina kurikulárních témat týkajících se realizace RVP a ŠVP zazněla v prvním sledovaném období, tj. v letech 2003 – 2005, což odpovídá zahájené kurikulární reformě. Okruhy Kurikulum a Evaluace škol a hodnocení žáků jsou tematicky nejvíce kompaktní. Ve druhém sledovaném období, zvl. v roce 2007, byl nejvýrazněji zastoupen tematický okruh Škola, přičemž témata zde uvedená byla již různorodější. Pestrá jsou i témata, která jsme zařadili do okruhu Budoucnost škol(ství). Spolu s tematickým okruhem Evaluace škol a hodnocení žáků, Učitel a Financování školství jsou zastoupena rovnoměrně v obou sledovaných obdobích. Jak jsme již uvedli výše, dvě témata týkající se učitelů jsme zařadili do okruhu Kurikulum, a proto byl tematický okruh Učitel nejméně početný. Ve druhém období byla přednesena také tři ze čtyř témat, která jsme zařadili do okruhu Ostatní.

Přehled vývoje kulatých stolů jsme porovnali s aktuálními tématy vzdělávací politiky ve sledovaném období, která byla formulována ve výročních zprávách a dlouhodobém záměru MŠMT. Níže přinášíme výsledky, k nimž jsme dospěli. Vzhledem k limitovanému rozsahu studie necitujeme priority uvedené ve výchozích dokumentech.

V roce 2003 byl základním východiskem rozvoje vzdělávací soustavy Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha. Ze srovnání priorit uvedených ve výročních zprávách za roky 2002, 2003 a 2005 s vývojem témat kulatých

vyplývá, že **v prvním období** jsou v souladu Bílou knihou a s prioritami MŠMT tematické okruhy Kurikulum, Evaluace škol a hodnocení žáků a Učitel a problematika školského zákona, kterou jsme zahrnuli do tematického okruhu Budoucnost škol(ství). Tato témata odpovídají i základním prioritním směrům dlouhodobého záměru na roky 2004 a 2005, jejichž tematický záběr je ovšem širší. V tomto srovnání vynikne, že kulaté stoly se soustředí převážně na oblast školního (regionálního) vzdělávání. Z výroční zprávy za rok 2005 vyplývá, že aktuální bylo v prvním sledovaném období i téma využívání Evropského sociálního fondu – které máme zahrnuto do tematického okruhu Financování školství.

Východiskem priorit pro **druhé sledované období** je Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2005. Zatímco většina kulatých stolů s tématem kurikulum spadá do prvního sledovaného období, tedy přípravy kurikulární reformy, je tato reforma v souladu s Dlouhodobým záměrem jednou z priorit druhého sledovaného období – zejména její skutečné zahájení v podobě práce škol podle vytvořených ŠVP. Aktuálním tématem ve druhém sledovaném období zůstává kvalita vzdělávání, které spadá do tematického okruhu Evaluace škol a hodnocení žáků. Výroční zpráva o vzdělávání v roce 2006 je věnována Evropskému sociálnímu fondu; jeho využívání je zastoupeno v kulatých stolech v obou obdobích, což je v souladu s prioritami deklarovanými v námi analyzovaných dokumentech. Mezi prioritami MŠMT nenacházíme témata, která jsme zařadili do tematických okruhů Škola a Ostatní. Některá témata z okruhu Škola by mohla spadat pod prioritní směr dlouhodobého záměru na rok 2004 „rozvoj integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání, který pomůže učitelům, rodičům i žákům“ (Výroční zpráva ... 2003, s. 13) a Dlouhodobého záměru 2005 „rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství“ (s. 16). Všimli jsme si, že ve druhém sledovaném období nebyl věnován žádný kulatý stůl problematice RVP pro gymnázia, která začala připravovat své školní vzdělávací programy od září roku 2007.

Celkově můžeme konstatovat, že témata kulatých stolů se s deklarovanými prioritami MŠMT převážně shodují – s tím, že MŠMT se soustředí i na oblast vysokých škol, která je předmětem zájmu kulatých stolů pouze okrajově (viz výše), a naopak kulaté stoly představují některá dílčí témata, která nejsou formulována jako priority MŠMT. Zárukou aktuálnosti zvolených témat je do značné míry jistě spoluúčast SVP PedF UK v organizování kulatých stolů. Domníváme se však současně, že určitou roli mohla někdy sehrát i možnost získat vystupující panelisty.

4.3 NÁVŠTĚVNOST KULATÝCH STOLŮ Z HLEDISKA JEJICH TÉMAT

SKAV zpracovává komplexní analýzu návštěvnosti kulatých stolů od ledna roku 2005, a to na základě prezenčních listin. Analýza návštěvnosti je „interní dokument obou pořádajících organizací plnící roli zpětné vazby nejen na poli účastnickém, ale též tematickém a organizačním“ (Kulaté stoly ... 2005, s. 17). „Za sledované období

listopad 2005 – červen 2008 se kulatých stolů zúčastnilo celkem 2 079 osob. Účastnické spektrum je velice široké a zahrnuje jak zájemce z řad všeobecné a odborné školské veřejnosti, tak zástupce státní sféry, médií a neziskových organizací“ (Kulaté stoly ... 2008, s. 19). Za první sledované období jsme napočítali 1324 účastníky, celkem tedy za obě období 3 403 účastníky. Údaje za první kulatý stůl a za druhou polovinu roku 2008 nebyly k dispozici. Pořadí kulatých stolů podle jejich návštěvnosti z hlediska námi vytvořených tematických okruhů je následující: Evaluace škol a hodnocení žáků (778 účastníků), Kurikulum (745), Budoucnost škol(ství) (662), Škola (526), Financování školství (317), Ostatní (236) a Učitel (139). Připomínáme, že dvě témata vztahující se k učiteli jsme zařadili do okruhu Kurikulum. Upozorňujeme, že nejde o prostý součet těch, kteří navštěvují kulaté stoly (jako by každý kulatý stůl měl jiné účastníky), ale o součet všech účastníků všech kulatých stolů (kteří se obměňují pouze částečně a nepravidelně).

Pořadí kulatých stolů podle jejich návštěvnosti z hlediska tematických okruhů:

Evaluace škol a hodnocení žáků:	778 účastníků
Kurikulum:	745
Budoucnost škol(ství):	662
Škola:	526
Financování školství:	317
Ostatní:	236
Učitel:	139

V následujících tabulkách uvádíme přehled kulatých stolů, které vykázaly společně za obě sledovaná období největší a nejmenší účast. Z tabulek zřetelně vyplývá, že kulaté stoly, které zaznamenaly největší účast, se konaly převážně ve druhém sledovaném období, zatímco kulaté stoly s nejnižší účastí spadají více do prvního sledovaného období.

Tab. 1: Nejpočetněji navštívené kulaté stoly za období duben 2003 – červen 2008 (nad 100 účastníků)

téma	doba konání	počet účastníků
Výstupní hodnocení žáků ZŠ – vize a realita	listopad 2005	155
Bílá kniha po pěti letech – a co bude dál?	únor 2006	126
Umí školy napsat ŠVP a učit podle nich?	říjen 2005	121
Vzdělávejme se všeobecně – ale budeme pak stačit odborně?	duben 2006	119
Jaké změny čeká střední školství? Rizika a příležitosti příštích deseti let	listopad 2006	109
Klíčová postava ve vzdělávání – učitel	říjen 2007	103

Tab. 2: Nejméně navštívené kulaté stoly za období duben 2003 – červen 2008 (do 50 účastníků)

téma	doba konání	počet účastníků
Perspektivy malých venkovských škol	březen 2004	27
Co pro školství znamená reforma financování? Dopady reformy rozpočtového určení daní na fungování krajského školství	květen 2004	35
Ruší RVP skutečně předměty?	prosinec 2003	32
Co přinese vstup do EU českému vzdělávání a školství?	květen 2003	36
Je potřeba kariérní růst učitelů? Bude to růst, nebo púst?	červen 2003	36
Čím pedagogické fakulty podporují kurikulární reformu?	říjen 2004	44
Spolupráce kontra individualismus aneb Umí naše škola učit žáky spolupráci?	březen 2006	45
Problémový žák, nebo žák s problémy?	duben 2007	45
Má klima školy vliv na efektivitu učení?	listopad 2007	50

V prvním sledovaném období nejčastěji vystoupili na kulatých stolech Ing. Jan Koucký (SVP PedF UK) a PaedDr. Jaroslav Müllner (MŠMT ČR) – oba 5x, PaedDr. Karel Tomek (MŠMT ČR) - 4x, Ing. Vít Beran (ředitel ZŠ Táborská) a prof. Karel Rýdl (Univerzita Pardubice) - oba 3x. Pro druhé sledované období je charakteristická pestřejší skladba vystupujících (panelistů). Nejčastěji (4x) v tomto období vystoupil RNDr. Jindřich Kitzberger – nejprve jako ředitel ZŠ Interbrigády a předseda SKAV, v říjnu roku 2007 jako náměstek ministra školství.

4.4 KURIKULUM JAKO JEDNO Z AKTUÁLNÍCH TÉMAT ČESKÉ VZDĚLÁVACÍ POLITIKY

V této „případové studii“ se pokusíme shrnout nejčastější názory, připomínky, otázky a návrhy, které vyplynuly z vystoupení panelistů a diskusí na kulatých stolech, které jsme zařadili do tematického okruhu Kurikulum, pod písmena a) a b) – tedy které se týkaly RVP a ŠVP. Tento okruh jsme zvolili proto, že představuje východisko a těžiště probíhající kurikulární reformy a kulaté stoly v něm zastoupené patřily k nejnavštěvovanějším.

Kurikulum bylo tématem prvního kulatého stolu z následující řady kulatých stolů pořádaných pravidelně. Téma *Budou osnovy opravdu zrušeny?* bylo zvoleno jako reakce na obavy z počínající kurikulární reformy, tedy z toho, co bude znamenat realizace RVP v podobě ŠVP. V době konání tohoto kulatého stolu probíhala pilotáž tvorby ŠVP v přibližně 50 školách a byly shromažďovány zpětné vazby škol, které měly představovat základ pro tvorbu manuálu pro školy (viz níže). Na tomto ku-

latém stole bylo mj. poukázáno na význam hodnocení žáků a sebeevaluaace škol v kontextu RVP a ŠVP.

Vystoupení účastníků na kulatých stolech můžeme rozdělit do čtyř hlavních oblastí. Níže je krátce charakterizujeme.

a) podpora kurikulární reformy - mediální, finanční a legislativní

Problematice *mediální podpory kurikulární reformy* byl věnován samostatný kulatý stůl. Mediální odborník na něm upozornil na rozporuplnou roli médií. Spočívá podle něho v tom, že na jedné straně se od médií vyžaduje, aby pečovala o informovanost a dávala lidem podněty pro rozhodování, na druhé straně musí být média ekonomicky úspěšná, což ovlivňuje volbu (atraktivních) témat. K takovým reforma školství nepatří. „Těžiště informovanosti zůstane na odborná periodika“ (Kulaté stoly ... 2008, s. 41). Bylo konstatováno, že na pořady o vzdělávání i pořady vzdělávající diváka má Česká televize málo peněz, vysílací doba není vhodná a že pedagogové by měli vyvíjet větší tlak na média, pokud chtějí nějaký problém zveřejnit. Přitom téma a způsob jeho zprostředkování musí být přitažlivé. Za nedostatečně využívaný byl označen internet. Byla položena mj. otázka, zda lze přimět společnost, aby se začala o vzdělávání více zajímat. MŠMT považovalo v dané době za správné, na rozdíl od některých zástupců škol, že nedělalo žádnou mediální kampaň.

Nutnost vysvětlit potřebu kurikulární reformy byla zdůrazněna na několika kulatých stolech; bylo upozorněno na to, že významnou roli ve vysvětlování smyslu reformy mohou sehrát média. Mediální kampaň byla hodnocena jako nedostatečná. To bylo označeno za hlavní důvod, proč si reformu nepřejí rodiče.

V rámci *legislativní podpory* reformy bylo zdůrazněno, že je nutno vytvořit pro ni dostatečné podmínky včetně té, aby byly RVP a ŠVP zakotveny v zákoně. Byla rovněž zdůrazněna nutnost zabezpečit *finanční podporu* tvorby ŠVP a systému DVU. Byly položeny otázky, jak mají ředitelé odměňovat učitele za velkou práci navíc – tj. za účast v DVU a za přípravu ŠVP, jestliže nemají dostatek financí, a zda někdo spočítal „finanční dopady zavedení ŠVP (mzdové prostředky na plný učební plán a dělené hodiny)“ (Kulaté stoly ...2005, s. 103).

b) klíčová role učitelů a ředitelů v realizaci kurikulární reformy

Na několika kulatých stolech bylo zdůrazněno, že rozhodující roli v realizaci kurikulární reformy hrají a budou hrát učitelé, a to v mnoha aspektech. V této souvislosti vyvstala také otázka **zajištění kvality výuky** a ochoty učitelů podílet se na tvorbě ŠVP a podle nich také učit. Bylo poukázáno na to, že je důležité, aby došlo ke změně v myšlení učitelů a aby se učitelé se společně vytvářeným ŠVP ztotožnili. Pouze **změna myšlení** učitelů může ovlivnit úspěch reformy – tu však nelze nařídit. Na prvním kulatém stole bylo uvedeno jako vhodné, aby si každý učitel kladl otázky, co žáci skutečně potřebují, aby je naučil, jaké kompetence si mají osvojit, proč učí právě to či ono, zda žák ví, proč se tomuto učí a jak tuto znalost v budoucnosti využije apod.

Pozornost byla věnována také úloze **přípravného a dalšího vzdělávání učitelů** v jejich přípravě na tvorbu ŠVP. Na samostatném kulatém stole byla již v jeho

názvu položena otázka, *kdo bude učitele vzdělávat pro výuku podle RVP*. Bylo mj. zdůvodněno, proč je nezbytná systémová a systematická příprava učitelů a ředitelů na změnu výuky podle RVP a ŠVP. Byla zde zdůrazněna klíčová role ředitelů v kurikulární reformě a s ní související s rostoucí autonomií škol.

Samostatný kulatý stůl se věnoval *úkolům ředitele v přípravě učitelů na zavádění RVP ZV*. Bylo konstatováno, že „ředitel školy bude skutečně klíčovou osobou při tvorbě a zavádění školních vzdělávacích programů. Smyslem kurikulární reformy není dokument ŠVP sám, ale proces jeho tvorby, činnosti, které bude pedagogický sbor provádět, a ve výsledku zásadní změna vzdělávání ve školách“ (Kulaté stoly ... 2005, s. 48).

c) role MŠMT a pedagogických fakult v přípravě stávajících a budoucích učitelů na práci s RVP a tvorbu ŠVP

Na kulatém stole nazvaném *Kdo bude učitele vzdělávat pro výuku podle RVP?* se hovořilo mj. o formách finanční podpory, kterou chce MŠMT poskytovat DVU, a o jeho jednání s fakultami připravujícími učitele - jeho výsledkem by mělo být, aby se kryly kompetence učitelů, které získají studiem, s potřebnými kompetencemi začínajících učitelů. Bylo mj. konstatováno, že problematika RVP a ŠVP není zastoupena v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků odpovídajícím způsobem, a není ani zajištěno školení učitelů zaměřené na přípravu ŠVP. Bylo zdůrazněno, že vysoké školy nebyly k tvorbě RVP přizvány a chybí realizační program pro zavádění RVP, nebyly formulovány výstupní kompetence učitelů. Vystaly rovněž dvě otázky: jak jsou zapojeny pedagogické fakulty do podpory kurikulární reformy a kdo bude školit školitele školitelů. Bylo konstatováno, že není dostatečně zajištěna příprava stávajících a budoucích učitelů na tvorbu ŠVP.

Na kulatém stole *Úkoly ředitele v přípravě učitelů na zavádění RVP ZV* byla vznesena otázka: „jaké nové kompetence potřebují učitelé pro výuku podle RVP a ŠVP a jaké kompetence potřebují ředitelé“ (Kulaté stoly ... 2005, s. 50); bylo zdůrazněno, že „odpovědnost za DVU má ředitel, který by měl vytvořit na škole systém DVU“...a že „učitelé by měli projít týmovým vzděláváním a naučit se spolupracovat“ (tamtéž).

Na kulatém stole nazvaném *Čím pedagogické fakulty podporují kurikulární reformu?* odpovídalo sedm zástupců šesti pedagogických fakult na dvě otázky, které položila děkanůn všech pedagogických fakult SKAV: Jak se odrazí zavádění RVP ZV v organizaci i obsahu přípravného vzdělávání učitelů? a Co fakulty nabízejí učitelům z praxe v oblasti dalšího vzdělávání?“ (tamtéž, s. 52). Z jejich odpovědí vyplynulo, že na některých fakultách již vznikla řada zajímavých iniciativ. Problémy fakult byly různorodé: uváděny byly např. nedostatečná spolupráce MŠMT s pedagogickými fakultami, jejich značná izolovanost v procesu tvorby a zavádění RVP, absence koordinace v DVU ze strany MŠMT, nadměrné požadavky kladené na fakulty akreditační komisí a náročnost požadavků kurikulární reformy probíhající současně se změnami ve struktuře studia učitelství, problémy s učiteli některých fakultních škol, kteří nejsou ochotni přistoupit na požadované změny, nutnost vzdělávat i vzdělavatele učitelů aj. (blíže viz Kulaté stoly... 2005, s. 52-57).

d) zavádění ŠVP ve školách

Vzhledem k tomu, že klíčovou roli v realizaci kurikulární reformy hrají učitelé, má tato oblast úzkou návaznost na oblast předchozí. Na kulatém stole nazvaném *Úkoly ředitele v přípravě učitelů na zavádění RVP* bylo konstatováno, že řada škol bude mít problémy, protože většinu sboru tvoří důchodci, které není snadné přesvědčit, aby se zapojili. Byly vyjádřeny obavy, že někteří ředitelé budou ŠVP kopírovat. Kulatý stůl *Umí školy napsat ŠVP a učit podle nich?* zaznamenal největší účast ze všech kulatých stolů uvedených v tematickém okruhu Kurikulum a patří k nejpočetněji zastoupeným kulatým stolům za celé sledované období. Ředitel VÚP PhDr. J. Jeřábek na něm představil výsledky pilotního ověřování ŠVP a pokusil se zobecnit zkušenosti 46 pilotních škol, které vypracovaly kvalitní vzdělávací programy. Konstatoval, že „smyslem dlouhodobého procesu kurikulární reformy není mít ŠVP, ale vytvořit společně sdílenou programovou vizi konkrétní školy. ŠVP by měl být reálným východiskem pro pedagogický tým a měl by uspokojovat potřeby žáků“ (Kulaté stoly ... 2005, s. 101). Na základě zkušeností pilotních škol byly navrženy postupné kroky tvorby ŠVP, které byly zahrnuty do manuálu pro tvorbu školních vzdělávacích programů, vypracovaného VÚP. Jako problematické a současně nezbytné se ukázaly zapracování klíčových kompetencí do ŠVP z hlediska jejich postupného rozvíjení u žáků a nutnost formulovat očekávané výstupy v jednotlivých oborech vzdělávání stejně kvalitním způsobem.

Byla zmíněna studie J. Simonové a J. Strakové „Vymezení hlavních problémů ohrožujících realizaci kurikulární reformy“, kterou vydala SKAV v roce 2005. Studie byla hodnocena vesměs kladně, zejména proto, že ukazuje na konkrétní problémy spojené s tvorbou ŠVP a dokládá, „že pro realizaci ŠVP nejsou vytvořeny podmínky“ (tamtéž, s. 103). Dostupná je na webových stránkách SKAV. Byla mj. položena otázka, „zda škole umožňují nastavená pravidla a podmínky být plně pedagogicky autonomní“ (tamtéž, s. 102). Bylo upozorněno rovněž na to, že VÚP uvedl do provozu vzdělávací portál na podporu ŠVP a připravil sylaby pro koordinátory.

Na kulatém stole *Připravují MŠ podle nových školních vzdělávacích programů děti dostatečně na roli školáka?* bylo vysvětleno, jaké změny přinesl RVP a ŠVP do předškolního vzdělávání a představeno, co se posuzuje v rámci vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologických poradnách. Bylo rovněž konstatováno, že „o přechodu dětí z MŠ na ZŠ neproběhl žádný výzkum ani tematická inspekce, nejsou tedy vypovídající data. Předškolní vzdělávání je bohužel na okraji zájmu“ (Kulaté stoly ... 2008, s. 151). Bylo poukázáno na to, že v ŠVP se projevují velké rozdíly; za jeden z důvodů této skutečnosti považovalo MŠMT, že vzdělávání učitelek MŠ „nebylo koordinované a bylo nestejně kvality“ (tamtéž, s. 153).

V této subkapitole, mající charakter případové studie, jsme se pokusili shrnout hlavní myšlenky, které zazněly na kulatých stolech věnovaných problematice RVP a ŠVP. Vzhledem k tomu, že z kulatých stolů nejsou vydávána žádná (závazná) doporučení (viz 3.1), nemohla zde být žádná doporučení představena.

5 ZÁVĚR

Ve svém příspěvku jsme se pokusili ukázat, jak přispívají kulaté stoly k formulování a projednávání aktuálních témat české vzdělávací politiky. Vycházeli jsme přitom z otázky formulované ve výzkumném problému (viz 1.). Jako odpověď na tuto otázku jsme určili sedm tematických okruhů kulatých stolů a charakterizovali jejich vývoj v kontextu aktuálních témat vzdělávací politiky představených ve výročních zprávách a dlouhodobých záměrech MŠMT a jejich návštěvnost ve sledovaném období. Byly to tyto okruhy: Kurikulum, Evaluace škol a hodnocení žáků, Škola, Učitel, Budoucnost škol(ství), Financování školství, Ostatní. V poslední subkapitole jsme se věnovali podrobněji tematickému okruhu Kurikulum.

Vzhledem k tomu, že jsme ve své studii nevycházeli ze (znalostí) potřeb pedagogické praxe vůči vzdělávací politice, nemohli jsme ani odpovědět na otázku, zda kulaté stoly tyto potřeby uspokojují. Proto jsme si ji ani nepoložili ve formulovaném výzkumném problému. Z výsledků ankety, kterou zaslali organizátoři kulatých stolů jejím účastníkům v lednu roku 2008, však vyplývá, že jejich účastníci obsah i formu kulatých stolů hodnotili velice kladně. S odvoláním na tyto výsledky (Anketa. *In Kulaté stoly ke vzdělávací politice /listopad 2005 - červen 2008/*, s. 172-175) i na základě vlastních zkušeností se domníváme, že můžeme konstatovat, že kulaté stoly k uspokojování potřeb pedagogické praxe v oblasti vzdělávací politiky významně přispívají.

LITERATURA

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky*. Praha : MŠMT ČR, 2005. Dostupné na [www: <www.msmt.cz/dokumenty/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-ceske-republiky>](http://www.msmt.cz/dokumenty/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-ceske-republiky); <http://aplikace.msmt.cz/HTM/KTDlouhodobyZamer.htm>>.
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno : Paido, 2000.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha : Portál, 2005.
- Kulaté stoly ke vzdělávací politice /duben 2003 - říjen 2005/*. Praha : SKAV, 2005.
- Kulaté stoly ke vzdělávací politice /listopad 2005 - červen 2008/*. Praha : SKAV, 2008.
- Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání*. Praha : VÚP, 2005.
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 1998.
- PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum. Uvedení do teorie a praxe*. Praha : Karolinum, 1995.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením*. Praha : VÚP, 2005.
- Sborník členských asociací SKAV*. Praha : SKAV, o. s., 2006.
- Sborník členských asociací SKAV*. Praha : SKAV, o. s., 2007.
- Sborník ukázkových projektů členských organizací*. Aisis, 2003. ISBN 80-239-1872-9.
- SKAV. *Stálá konference asociací ve vzdělávání* [cit. 2009-01-06]. Dostupné na [www: <http://www.skav.cz/>](http://www.skav.cz/).

Učitelé listy [cit. 2009-01-06]. Dostupné na www: <<http://ucitelske-listy.ceskasko-la.cz/>>.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2002. Ke společnosti znalostí. Praha : MŠMT, 2003.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2003. Na cestě k učící se společnosti. Praha : MŠMT, 2004.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2004. Díl I. Od koncepcí k inovacím vzdělávání. Praha : MŠMT, 2005.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2005. Díl I. Vzdělávání v roce 2005 v datech. Praha : MŠMT, 2006.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2005. Díl II.

Vzdělávání v roce 2005 v tématech. Praha : MŠMT, 2006.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy v roce 2006. Díl II. Řešení aktuálních otázek vzdělávání prostřednictvím Evropského sociálního fondu v roce 2006. Praha : MŠMT, 2007.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy v roce 2007. Na startu školské reformy. Díl I. Vzdělávání v roce 2007 v datech. Praha : MŠMT, 2008.

Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy v roce 2007. Na startu školské reformy Díl II. Vzdělávání v roce 2007 v tématech. Praha : MŠMT, 2008.

PŘÍLOHA: PŘEHLED TÉMAT POŘÁDANÝCH KULATÝCH STOLŮ

Duben 2003 – říjen 2005

rok 2003:

duben: Budou osnovy opravdu zrušeny?

květen: Co přinese vstup do EU českému vzdělávání a školství?

červen: Je potřeba kariérní růst učitelů? Bude to růst, nebo půst?

listopad: Co přinese návrh nového školského zákona české škole?

prosinec: Ruší RVP skutečně předměty?

rok 2004:

leden: Kdo bude učitele vzdělávat pro výuku podle RVP?

únor: Umíme hodnotit výstupy ŠVP?

březen: Perspektivy malých venkovských škol.

duben: Agresivita roste – co s ní?

květen: Co pro školství znamená reforma financování? Dopad reformy rozpočtové-
ho určení daní na fungování krajského školství.

červen: Co dluží náš systém vzdělávání dospělým?

září: Úkoly ředitele v přípravě učitelů na zavádění RVP ZV.

říjen: Čím pedagogické fakulty podporují kurikulární reformu?

listopad: Jak si stojí české školství v mezinárodním srovnání – a co s tím?

prosinec: Jaká je úroveň vzdělávání patnáctiletých žáků u nás a ve světě?

rok 2005:

leden: Trnitá je cesta ze základní na střední školu.

únor: Hodnocení žáka ZŠ a SŠ ve škole.

březen: Jaké jsou možnosti financování z Evropského sociálního fondu ve školství?

Co poskytne školám projekt koordinátor?

duben: Pomůže vlastní hodnocení (auto-evaluace) školy jejímu rozvoji – nebo jen zbytečně popíšeme další papíry?

květen: Víme, jaké je nejlepší vzdělání pro nadané děti?

září: Vstříc novým výzvám? aneb příští roky českého vysokého školství

říjen: Umí školy napsat ŠVP a učit podle nich?

Listopad 2005 – prosinec 2008

listopad: Výstupní hodnocení žáků ZŠ – vize a realita

prosinec: Mediální podpora reformy aneb Jak vysvětlit smysl a podstatu změn veřejnosti a učitelům?

rok 2006:

leden: plánované téma: Inspekce v čase reformy

„KS byl zrušen z důvodu odvolání účasti paní ústřední školní inspektorky i jejího náměstka – bez nich byla diskuse bezpředmětná“ (Kulaté stoly ... 2008, s. 13).

únor: Bílá kniha po pěti letech – a co bude dál?

březen: Spolupráce kontra individualismus aneb Umí naše škola učit žáky spolupráci?

březen: regionální KS v Liberci: TESTY CERMAT: Jaké jsou důvody a rizika zavádění plošného testování?

duben: Vzdělávejme se všeobecně – ale budeme stačit odborně?

květen: K čemu může sloužit žákovské portfolio?

červen: „KS byl z organizačních důvodů zrušen“ (tamtéž, s. 14).

září: Finanční prostředky ESF – dějství druhé (2007-2013)

říjen: Škola a individualita dítěte – jde to dohromady?

listopad: Jaké změny čeká střední školství? Rizika a příležitosti příštích deseti let.

prosinec: Co ředitel může, když za všechno může?

rok 2007:

leden: Ředitel a mezilidské vztahy – vzor pro žáky

únor: Škola versus rodina

březen: Násilí v rodině a škola

duben: Problémový žák, nebo žák s problémy?
květen: Výsledky vzdělávání a přidaná hodnota školy
červen: Mohou projekty ESF 2007-2013 podpořit reformu vzdělávání?
září: Co dělat se státní maturitou?
říjen: Klíčová postava ve vzdělávání – učitel
listopad: Má klima školy vliv na efektivitu učení?
prosinec: Umíme využít výsledků PISA?

rok 2008:

leden: Máme systém péče o ohrožené děti, nebo jen změť aktivit?
únor: Jsme schopni efektivně využít prostředků z ESF na DVPP?
březen: Návrh novely školského zákona
duben: Návrh novely zákona o pedagogických pracovnících
květen: Připravují MŠ podle nových ŠVP děti dostatečně na roli školáků?
červen: Jak a kam po škole? Uplatnění absolventů škol a hodnocení dosaženého vzdělání
září: Mají se děti vzdělávat společně?
říjen: Žáci – spoluvůrci života školy
listopad: Jak se bránit nekázni?
prosinec: Zpětná vazba pro učitele

Věra Ježková